

Психологічні прояви залежності від соціальних мереж у підлітків.

В статті розглянуто основні аспекти психологічних проявів залежності від соціальних мереж у підлітків. Особлива увага приділяється визначенню, що таке залежність від соціальних мереж у підлітків. Ключові слова: залежність, соціальні мережі, підлітки.

Постановка проблеми. У сучасному житті суспільства вже невід'ємним є спілкування через соціальні мережі. Так, саме соціальні мережі входять все більше у наше повсякденне життя. Користування ними приносить великий спектр можливостей та свобод, що відкриваються користувачам мережного простору, але й має також і суттєві негативні наслідки, а саме надмірна залученість та залежність. Підлітки є найбільш уразливою віковою категорією, яка схильна до залежностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Психологічні аспекти користування соціальними мережами вивчало чимало авторів. Серед останніх досліджень, присвячених цій проблемі, можна назвати наукові пошуки Н. Є. Бондар, О. І. Бондарчук, Ю. О. Бохонкової, А. А. Варягіної, Н. С. Малєєвої, А. В. Мітлош, І. С. Підгірної, М. М. Присяжнюк, М. Є. Пуляєвської, О. В. Скуловатого, В. В. Сторож, О. І. Ступницької.

В той же час, психологічним аспектам використання соціальних мереж підлітками, школярами присвячено зовсім небагато досліджень науковців. У цьому зв'язку можна назвати лише статтю Т. В. Сінельникової.

Мета дослідження. Полягає в теоретичному аналізі підходів до визначення змісту залежності від соціальних мереж підлітками.

Виклад основного матеріалу. Детальне вивчення психологічних проявів залежності від соціальних мереж не можливе без належного теоретико-методологічного аналізу цього феномен.

Соціальні мережі постають сьогодні як найголовнішим чинником встановлення соціальних взаємозв'язків. Так, все з більшою популярністю соціальних мереж підлітки почали замінити «живе» спілкування на віртуальне. Анонімність та відсутність кордонів охоплює дітей ще з не сформованим «Я», презентуючи себе в ідеальному образі, де можна позиціонувати своє бачення тієї чи іншої ситуації, демонструвати не притаманну модль поведінки та манеру спілкування.

Підліток — юнак або дівчина (юнка) в перехідному від дитинства до юності віці. Сучасна наука визначає підлітковий вік в залежності від країни (регіону проживання) і культурно-національних особливостей, а також статі (від 14 до 15-17 років). Підлітковий вік є часом швидких змін, фізіологічних,

психологічних та соціальних. Характеризується новим усвідомленням себе, питанням незалежності та інтересом до себе та однолітків, їхніх цінностей та моделі спілкування та поведінки. Прагнення до «групування» за інтересами та поглядами вони знаходять у соціальних мережах.

Соціальна мережа — соціальна структура, утворена індивідами або організаціями. Вона відображає різноманітні зв'язки між ними через різноманітні соціальні взаємовідносини, починаючи з випадкових знайомств і закінчуючи тісними родинними зв'язками. Вперше термін було запропоновано в 1954 році Дж. А. Барнесом.

Психолог А. Войскунський, протиставляючи думку користувачів, «соціальну мережу» визначає, як особливий вид соціальної комунікації, спрямованої на взаємодію користувачів Інтернету з метою задоволення потреб у спілкуванні, знайомстві, передачі і отриманні інформації [6, с. 76 - 81].

SocialNetworkingEdiction (залежність від соціальних мереж, SNE) – це поняття, яке стосується людей, що проводять занадто багато часу в соціальних мережах. Тобто так багато, що від цього страждають інші сфери життя. Офіційно медики не визнали SNE захворюванням. Але певний кластер поведінкових проявів, з надмірним використанням соціальних мереж, став темою багатьох дискусій та досліджень [15,16,17].

Популярні соціальні мережі, такі як Instagram, Telegram, Viber, Twitter, стали платформою спілкування та прояву індивідуальності підлітків. Тільки вже не стандартними способами, закладеними процесом перетворення від індивіда до сталої особистості, а завдяки комп'ютерним технологіям, Інтернет простору.

Зокрема психологічні прояви залежності від соціальних мереж виникають внаслідок необхідності постійного перебування на сайті, від якої вони вже не можуть позбутися самостійно. Так, раніше інтернет був зорієнтований переважно на те, щоб через нього можна було дістати певну інформацію, переслати документи по пошті і т.д., то тепер постав новий аспект - життя та спілкування у віртуальному світі. Підлітки стали проводити там величезну частину свого часу, спілкуючись, завантажуючи і розглядаючи фотографії чи відео і т.д.

Для підлітків є важливими їхні акаунти, часто події віртуального обговорюються, як проблеми справжнього життя, відчуття "дорослості" і це є проявами залежності. Звичайно, відсутність відповідальності за вчинки теж приваблює хлопців і дівчат, тому це теж складова залежності.

Зворотна сторона тривалого перебування у віртуальних обставинах- психологічний інфантілізм, агресивність або емоційна холодність, певне звуження кругозору, ризик асоціальної поведінки, небезпечні знайомства, а також порушення закону шляхом шахрайства, переслідування та погрозам.

Неможливо заборонити дитині користуватись соціальними мережами, але запобігти негативним наслідкам залежності в наших силах, для цього потрібно вивчати визначення концептуальних засад надмірної захопленості підлітків соціальними мережами та розкриття соціально-психологічного змісту їх залежності від соціальних мереж.

Список використаної літератури

1. Бондар Н. Є. Психологічні особливості самопрезентації студентської молоді в соціальних мережах Інтернет / Н. Є. Бондар, Ю. І. Бондар, К. М. Дубовська // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12 : Психологічні науки. - 2012. - Вип. 37. - С. 261-266.
2. Бондарчук О. І. Психологічні особливості взаємодії у віртуальних соціальних мережах / О. І. Бондарчук // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Психологічні науки. - 2013. - Вип. 114. - С. 7-11.
3. Бохонкова Ю. О. Соціально-психологічні особливості впливу соціальних мереж на особистісний розвиток у студентському віці / Ю. О. Бохонкова, Ю. А. Хунов, Ю. В. Сербін // Теоретичні і прикладні проблеми психології. - 2018. - № 3(1). - С. 53-59
4. Варягіна А. А. Стратегія емпіричного дослідження психологічних чинників громадської участі користувачів соціальних мереж / А. А. Варягіна // Теоретичні і прикладні проблеми психології. - 2016. - № 1. - С. 27-36.
5. Григоренко Ю. Соціальні мережі шукають «нішу» і гроші // URL: http://it.imk.com.ua/info/article/socialnyje_seti_ishhut_nishu_i_dengi
6. Малєєва Н. С. Залежність від соціальних мереж як соціально-психологічний феномен / Н. С. Малєєва // Вісник Одеського національного університету. Серія : Психологія. - 2015. - Т. 20, Вип. 3(1). - С. 62-70.
7. Мітлош А. В. Психологічні особливості прояву інтересу студентської молоді до соціальних інтернет-мереж / А. В. Мітлош // Психологічні перспективи. - 2014. - Вип. 23. - С. 203-215
8. Підгірна І. С. Становлення індивідуальних стилів медіакомунікації молоді в соціальних мережах : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05 / Підгірна Ірина Сергіївна ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. - Київ, 2016. - 19 с.
9. Присяжнюк М. М. Соціальні мережі як ефективний інструмент інформаційно-психологічного впливу іноземними спецслужбами / М. М. Присяжнюк, М. М. Парасунько // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2017. - № 2(1). - С. 74-78.

10. Пуляєвська М. Є. Психосемантична мікросегментація користувачів соціальних мереж / М. Є. Пуляєвська // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. - 2017. - № 1. - С. 62-69.

11. Скуловатова О. В. Психологічні особливості просування сторінок в соціальних мережах / О. В. Скуловатова // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Педагогіка та психологія. - 2015. - Вип. 1. - С. 163-168

12. Сторож В. В. Аналіз психологічних аспектів залежності від соціальної мережі Instagram / В. В. Сторож, О. С. Шкарнега // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки. - 2018. - Вип. 1(1). - С. 184-189.

13. Ступницька О. І. Психологічні особливості взаємодії користувачів у віртуальних соціальних мережах, інтернет адикція, її симптоми та виявлення / О. І. Ступницька // Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - 2018. - Вип. 59. - С. 195-203.

14. Сінельнікова Т. В. Психологічні особливості підлітків – активних користувачів соціальних мереж / Т. В. Сінельнікова // Наука і освіта. - 2014. - № 1. - С. 50-55.

15. Groundbreaking study examines effects of screen time on kids. www.cbsnews.com (en). Процитовано 2018-12-15.

16. 2017-04-13. с. 75–75. ISSN 1555-2284. doi:10.1038/scientificamericanmind0517-75.

17. Frontiers | Social Network and Addiction. www.frontiersin.org. doi:10.3389/conf.neuro.14.2009.06.054. Процитовано 2018-12-15.